

انجام فرآیند Calcification در آزمایشگاه ، تشکیل K-fabric و افق K

مجید باقرنژاد

استادیار بخش خاکشناسی دانشکده کشاورزی - دانشگاه شیراز

روش معمول درک ژنز و وقوع فرآیندهای مختلف خاکسازی از روی شواهد و آثار باقیمانده در خاکها بوده اما در سالهای اخیر با اجرای آزمایشات تحت شرایط کنترل شده (Experimental pedology) این توانایی ایجاد شده که فرآیندها در آزمایشگاه و یا مزرعه به اجرا گذاشته شود و بر اساس نتایج حاصل با اطمینان بیشتری وقوع هر فرآیند و ژنز خاک حاصل ارائه گردد. بر این اساس در تحقیق جاری فرآیند کلسیم دار شدن خاکها (Calcification) در اثر حرکت و انتقال کربنات کلسیم به فرم تعلیق کلوئیدی بررسی شده است. بدین منظور از بلوکهای سه بعدی دست نخورده (Three dimensional blocks of soil) خاک و جعبه های طویل محتوی خاک جمع آوری شده از مزرعه که هریک به ترتیب نشانگر وضع طبیعی خلل و فرج خاک (مجاری عبور مسوادشته شده از افقهای فوقانی) و واحدهای ۲، ۵ و ۶ سطح زمینی (2,5, and 6 landsurface units, Conacher and Dalrymple, 1976) میباشد استفاده تعلیق ۱w/v کربنات کلسیم به این خاکها اضافه شد. مطالعات میکرومورفولوژیکی و تحت میکروسکوپی (Submicroscopic) نتایج زیر را نشان داد :- در اثر تکرار دوره ای روابط متقابل خاک / آب / نیروی شقل حاصل از ۱۲ دور شستشوی خاک با تعلیق مذکور، انتقال کربنات کلسیم به دو فرم عمودی و جانبی، طبق شواهد بدست آمده از رسوبات کربنات کلسیم در خلل و فرج خاک، صورت گرفته است. تعلیق کربنات کلسیم انتقال یافته پس از تبخیر آب در محل های تماس هوا و آب (Air/water interface) علاوه بر ایجاد رسوب کربنات کلسیم (Calcitan) روی سطح کلوخه ها، به فرم های Infillings, Linings, Coatings در حفره های درون و بین کلوخه ای (Inter- and intrapedal pores) رسوب ایجاد کرده است. با تکرار شستشو، ذرات رسوب یافته کربنات کلسیم مجدداً جدا شده، انتقال یافته و رسوب می کنند و این وضعیت بصورت Infilling های پیوسته و ناپیوسته درون زمینه خاک (Soil matrix) ظاهر می شود که بیانگر K-fabric میباشد و ادامه این فرآیند موجب تشکیل افق K میشود.